

Załącznik 1: Uzasadnienie zawierające informacje o uwarunkowaniach, o których mowa w art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko .

Charakter działań przewidzianych w dokumencie

Opracowanie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Goworowo na lata 2024-2028, z perspektywą do roku 2032” wynika z obowiązku nałożonego ustawą 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska. Zakres i treść opracowywanego projektu dokumentu uwzględnia wymagania w/w ustawy Prawo ochrony środowiska oraz wytyczne określone przez Ministerstwo Środowiska („Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, 2015, Ministerstwo Środowiska, Warszawa).

Na podstawie oceny stanu środowiska, w tym identyfikacji stanu obecnego i dokonanej analizy SWOT dla poszczególnych obszarów interwencji tzn.: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami – Program ochrony środowiska określa:

- cel nadrzędny realizacji polityki ochrony środowiska na terenie Gminy, określający w formie zsyntetyzowanej przewidywane efekty działań na rzecz poprawy stanu środowiska, pełni funkcję scalającą i integrującą poszczególnych interesariuszy oraz mogący być elementem (hasłem) wykorzystywanym w celach promocyjnych.
- cele strategiczne odnoszące się do poszczególnych obszarów interwencji, w tym:
 - kierunki interwencji, grupujące poszczególne działania,
 - zadania operacyjne, obejmujące przedsięwzięcia krótko lub średnioterminowe, planowane do realizacji w latach 2023-2026, z uwzględnieniem perspektywy długoterminowej na lata 2027-2030, a których realizacja umożliwi osiągnięcie poszczególnych celów strategicznych i celu nadrzędnego.

Cel nadrzędny realizacji polityki ochrony środowiska na terenie Gminy brzmi:

Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy gminy Goworowo, przy uwzględnieniu i ochronie wartości przyrodniczych oraz racjonalnej gospodarce zasobami naturalnymi.

Cele strategiczne, kierunki interwencji i zadania operacyjne znajdują się w rozdziale 5.3 projektu „Programu Ochrony Środowiska ...”.

Zidentyfikowane zadania stanowiąc będą część ogólnej strategii Gminy w zakresie ochrony środowiska. Cele strategiczne i zadania określone są w sposób ogólny (kierunkowy) i nie precyzują zakresu, rodzaju, warunków ani skali zadań dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w tym nie ustalają ram dla późniejszych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także nie decydują które z działań, w jakim stopniu i czasie oraz w jakiej skali będą podejmowane.

Ponadto podkreśla się, że wszelkie ewentualne przedsięwzięcia inwestycyjne będą musiały spełniać wymagania przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska i przepisów towarzyszących. W przypadku ewentualnej realizacji konkretnych przedsięwzięć (wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839), dla których przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko będzie obowiązkowe lub zostałyby nałożone postanowieniem o obowiązku ooś, a co za tym idzie sporządzeniem raportu oddziaływania na środowisko, o możliwości realizacji inwestycji przesądzą w ostateczności wyniki dokonanej oceny oraz ustalone na jej podstawie warunki realizacji, zapisane i skonkretyzowane w decyzji środowiskowej, która wydawana jest po uprzednim uzgodnieniu z właściwymi organami, wymienionymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Przewidziane w projekcie Programu ochrony środowiska zadania mają charakter lokalny, gdyż będą realizowane na terenie obszaru mieszczącego się w granicach administracyjnych gminy Goworowo.

Przyjęte w projekcie Programu rozwiązania w sposób nadrzędny uwzględnić będą działania prowadzące do zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska, poprawy stanu środowiska, poprawy stanu jakości powietrza, zapewnienia racjonalnej gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej, przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do nich, zapobiegania klęskom żywiołowym oraz do zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców.

Dokument służyć będzie zachowaniu spójności założeń z obowiązującym prawem oraz stanem faktycznym. Projekt dokumentu będzie w korelacji z aktualnymi strategiami, koncepcjami i dokumentami planistycznymi, w tym także sektorowym, w szczególności dokumentami szczebla:

- szczebla krajowego, w tym przede wszystkim:
 - „Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030”,
 - „Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022”,
 - „Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.”,
 - „Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych”,
 - „Polityka ekologiczna państwa 2030”,
 - „Polityka energetyczna Polski do 2040 roku”,
 - „Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”,
 - „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku”,
 - „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”,
 - „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 ”;
- szczebla wojewódzkiego, w tym przede wszystkim:
 - „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego”;
 - „Program ochrony powietrza dla stref województwa mazowieckiego, w których został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu w powietrzu”,
 - „Program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu”,
 - „Program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom docelowy ozonu w powietrzu”,
 - „Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego do 2030 roku”,
 - „Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze”;
- szczebla powiatowego, w tym przede wszystkim:
 - „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrołęckiego na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 roku”,
 - „Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Ostrołęckiego na lata 2021-2030”;
- szczebla gminnego, w tym przede wszystkim:
 - „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Goworowo”,
 - „Strategia Rozwoju Gminy Goworowo do 2034 roku” (projekt),
 - „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Goworowo na lata 2010-2032”.

Program będzie pełnił rolę narzędzia zarządzania środowiskiem w skali Gminy. W/w dokument nie wpłynie negatywnie na środowisko naturalne – przeciwnie, stwarza narzędzia instytucjonalne, które pozwolą w odpowiedni sposób chronić poszczególne komponenty środowiska na terenie Gminy. W Programie przyjęto zasadę realizacji zadań, które przyczynią się do poprawy ochrony środowiska i usprawnienia mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją. Jest to kierunek działań zgodny z wymogami prawa polskiego i Unii Europejskiej. Celem realizacji zadań ujętych w dokumencie jest osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju Gminy oraz poprawa jej atrakcyjności poprzez działania społeczne i inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska.

Rodzaj i skala oddziaływania na środowisko

W projektowanym dokumencie nie ustala się warunków i ram dla późniejszych realizacji przedsięwzięć, w tym przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Działania wynikające z przedmiotowego dokumentu zostaną zrealizowane i zaprojektowane w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie na środowisko oraz zdrowie ludzi. Realizacja zaplanowanych działań spowoduje przede wszystkim poprawę stanu środowiska naturalnego.

Podkreśla się, że na etapie dokumentu koncepcyjnego, jakim jest Program ochrony środowiska, trudno przewidzieć precyzyjnie rodzaj i skalę oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, z racji ich ogólnego (kierunkowego) charakteru. Wskazuje się, że zaproponowane w projekcie dokumentu działania są poprzedzone wnikliwą analizą stanu środowiska i potrzeb Gminy oraz celów ochrony środowiska określonych na szczeblach międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Zaproponowane działania są optymalne z punktu widzenia zidentyfikowanych potrzeb Gminy w zakresie ochrony środowiska i zasobów przyrodniczych.

Z uwagi na charakter przewidywanych działań oraz wspomnianą wcześniej konieczność spełniania wymogów przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska i przepisów towarzyszących, nie przewiduje się znacząco negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska, z uwzględnieniem współzależności między nimi, ani na środowisko jako całość.

Większość proponowanych do realizacji zadań w ramach Programu ochrony środowiska będzie miała zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Biorąc uwarunkowania strategiczne, ekonomiczne i środowiskowe planowane zadania uwzględniają kompetencje Gminy, jak również innych jednostek, które odpowiedzialne będą za ich realizację. Realizacja Programu ochrony środowiska nie będzie negatywnie wpływać na istniejące formy ochrony przyrody i cenne siedliska przyrodnicze.

Ewentualne negatywne oddziaływania, które wystąpią będą miały zasięg lokalny, krótkotrwały i odwracalny. Aby zapewnić jak najmniejszą ingerencję w środowisko, w trakcie realizacji zadań będą przestrzegane obowiązujące normy i przepisy w zakresie ochrony środowiska naturalnego oraz przepisy BHP. Program zakłada podjęcie działań mających na celu poprawę stanu środowiska i komfortu życia mieszkańców, zatem nie zakłada się wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi oraz zagrożenia środowiska. Należy podkreślić, że w projektowanym dokumencie przedstawione zostały cele, które służyć będą ochronie środowiska oraz ochronie zdrowia ludzi.

Jak już wspomniano, przewidziane w projekcie dokumentu działania mają wydźwięk lokalny, ograniczony do terenu Gminy. Ponadto, Gmina zlokalizowana jest w oddaleniu od granic administracyjnych Państwa, w związku z czym nie wystąpi oddziaływanie transgraniczne.

Realizacja działań określonych w projekcie dokumentu spowoduje pozytywne skumulowane oddziaływanie z innymi gminami w Polsce i województwie w zakresie stopniowego eliminowania istniejących problemów ekologicznych. Skumulowane oddziaływanie wywierać będzie pozytywny wpływ na stan poszczególnych komponentów środowiska oraz zdrowie i jakość życia ludzi.

Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko

Gmina Goworowo posiada status gminy wiejskiej, zajmuje powierzchnię ok. 219 km², położona jest w południowej części powiatu ostrołęckiego, w województwie mazowieckim. Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy Goworowo położony jest w zasięgu dwóch mezoregionów: Dolina Dolnej Narwi (318.66); Międzyrzecze Łomżyńskie (318.67).

Gminę zamieszkuje ogółem ok. 8,3 tys. osób, co stanowi ok. 9,0% ludności powiatu ostrołęckiego. Największy odsetek zamieszkuje Goworowo oraz w dalszej kolejności Żabin, Ponikiew Małą i Brzeźn. Obszar gminy Goworowo położony jest poza zasięgiem najmłodszego zlodowacenia plejstoceniowego (Wisły). Sięgało tutaj bowiem zlodowacenie środkowopolskie, przez co znaczna część form pochodzenia glacialnego została zatarta na skutek działalności czynników zewnętrznych. Centralna oraz wschodnia część Gminy stanowi zdenudowaną wysoczyznę morenową, natomiast ukształtowanie powierzchni terenu jej zachodniej części związane jest z działalnością akumulacyjną oraz erozyjną rzeki Narwi. Z uwagi na w/w uwarunkowania powierzchnia terenu Gminy jest w większości płaska lub lekko falista, o przeważnie znikomym spadkach terenowych, które zazwyczaj nie przekraczają 5°. Wyjątek stanowią zbocza rzeki Narew, gdzie spadki terenowe

osiągają lokalnie znaczne wartości (powyżej 15°). Jednocześnie nie występują tutaj obszary predysponowane do wystąpienia ruchów masowych, w tym osuwiska. Rzeźba terenu nie stwarza w większości istotnych ograniczeń dla wdrażania procesów rozwojowych, a jednocześnie nie stanowi znaczącego potencjału prorozwojowego

Powierzchnia gminy Goworowo zbudowana jest zarówno z utworów łatwo przepuszczalnych (piaski i żwiry wodnolodowcowe oraz rzeczne) oraz trudno przepuszczalnych (gliny zwałowe). Niektóre fragmenty Gminy zajęte są również przez piaski eoliczne na wydmach. W dolinach rzecznych oraz w obrębie niektórych zagłębieniach terenowych występować mogą utwory organogeniczne (torfy) i namuły

Najważniejszą rzeką gminy Goworowo jest Narew, będąca rzeką graniczną, współtworzącą zachodnią granicę z gminą Rzewnie i Młynarze oraz częściowo z gminą Różan. Narew stanowi prawostronny dopływ Wisły i przepływa przez terytorium Polski oraz Białorusi, natomiast jej całkowita długość wynosi blisko 500 km. Kolejną ważną rzeką w strukturze hydrograficznej Gminy jest Orz – druga co do wielkości rzeka Gminy. Ciek ten stanowi lewostronny dopływ Narwi i przepływa od północno-wschodniej do południowo-zachodniej części Gminy. Ponadto występują tutaj również inne, mniejsze (w tym bezimienne) ciekі będące dopływami powyższych rzek. Na zasoby wód powierzchniowych składają się również starorzecza, stosunkowo dużej wielkości stawy hodowlane oraz mniejsze oczka wodne na gruntach prywatnych, rozproszone w różnych częściach Gminy. Ponadto funkcjonuje tutaj system rowów melioracyjnych, który znajduje się przede wszystkim w jej centralnej części na terenach użytkowanych rolniczo.

Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Goworowo wynosi 7 111,00 ha, z czego ok. 63% grunty publiczne należące do nadleśnictw, natomiast pozostałe z nich to grunty prywatne. Lesistość w Gminie (31,9%) jest zbliżona w stosunku do średniej dla powiatu (31,8%) i kraju (29,7%), natomiast wyraźnie wyższa w stosunku do województwa mazowieckiego (23,4%).

Spośród form ochrony przyrody, rozróżnionych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w granicach gminy Goworowo występują: Obszar Natura 2000 – Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) Dolina Dolnej Narwi PLB140014; Obszar Natura 2000 – Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) Puszcza Biała PLB140007; pomniki przyrody. Całkowita powierzchnia obszarów objętych ochroną wynosi ok. 2,9 tys. ha, co stanowi ok. 13% jej obszaru gminy Goworowo.

Kluczowym szlakiem komunikacji drogowej na terenie Gminy jest droga krajowa nr 60 (zapewniająca dogodne połączenie do Różana i dalej Ciechanowa oraz Ostrowi Mazowieckiej i dalej do Białegostoku za pośrednictwem trasy ekspresowej S8), a także droga powiatowa nr 4403W (łącząca Goworowo z Ostrołęką oraz Długosiodłem i dalej Warszawą za pośrednictwem trasy ekspresowej S8).